

Investigating the Effectiveness of Social Variables on Social Security Indicators

(The Comparative Comparison between Iran and Turkey)

Shahamat Jafari¹

Samad Abedini (Ph.D.)²

Samad Rasoulzadeh Aghdam (Ph.D.)³

Abstract

The aim of this study was to investigate the effectiveness of social variables on social security indicators (comparative comparison between Iran and Turkey). This research is descriptive; it is inductive in terms of execution method and cross-sectional in terms of time. The present study was performed by documentary and secondary analysis using simple and multiple regression in a statistical population including Iran and Turkey and its data from a database, including Global Value Survey (WVS) data from 2000 to 2020 was collected. Due to the fact that the data from 2010-2016 have not been uploaded on the site and are not available, the data for the mentioned period have not been selected as the title of the analysis. The data collection tool is a questionnaire. In this study, a type of questionnaire was developed based on the Likert scale. The results showed that the level of social security in Iran and Turkey is not significantly different ($p > 0.05$) and the average social security for both countries is close to each other. Also components of social participation ($p < 0.05$, $t = 44.72$, $B = 0.25$), civic behavior ($p < 0.05$, $t = 40.88$, $b = 0.22$), social trust ($p < 0.05$, $t = 33.13$, $b = 0.21$), social tolerance ($p < 0.05$, $t = 27$, $b = 0.19$) and social identity ($p < 0.05$, $t = 23.36$, $\beta = 0.17$) have the greatest impact on Iran's social security index. In Turkey, the components of social class ($p < 0.05$, $t = 26.93$, $\beta = 0.23$), social identity ($p < 0.05$, $t = 22.07$, $\beta = 0.20$), institutional trust ($p < 0.05$, $t = 22$, $\beta = 0.18$) and civic behavior ($p < 0.05$, $t = 19.15$, $\beta = 0.16$) have the greatest impact on the social security index. It should be noted that the component of social participation in Turkey is non-significant and has not affected the country's social security index.

Keywords: *Social Security index, Social Identity, Social Trust, Institutional Trust, Social Tolerance, Civic Behavior, Social Participation, Social Class.*

-
1. Correspondent Author: PhD Student, Department of Social Sciences, Khalkhal Branch, Islamic Azad University, Khalkhal, Iran,
  2. Assistant Professor, Department of Social Sciences, Khalkhal Branch, Islamic Azad University, Khalkhal, Iran
  3. Associate Professor of Sociology Shahid Madani University of Azarbaijan

بررسی اثرگذاری متغیرهای اجتماعی بر شاخص‌های امنیت اجتماعی (مقایسه تطبیقی بین ایران و ترکیه)

شاهمت جعفری*، دکتر صمدعابدینی**، دکتر صمد رسولزاده اقدام***

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۱/۰۵

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۳/۲۶

چکیده

این پژوهش با هدف بررسی میزان اثرگذاری متغیرهای اجتماعی بر شاخص‌های امنیت اجتماعی (مقایسه تطبیقی بین کشورهای ایران و ترکیه) انجام گرفته است. این تحقیق از نوع توصیفی، از نظر روش اجرا، استقرایی و از نظر زمانی از نوع مقطعی است. مطالعه حاضر به شیوه اسنادی و تحلیل ثانویه و با استفاده از رگرسیون ساده و چندگانه و در جامعه آماری شامل کشورهای ایران و ترکیه انجام شد و داده‌های آن از یک بانک اطلاعات داده‌ای، شامل داده‌های پیمایش ارزش‌های جهانی (WVS) در فاصله ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۰ جمع‌آوری شد. با توجه به اینکه داده‌ها از سال ۲۰۱۰-۲۰۱۶ در سایت بارگذاری نشده و قابل دسترس نیستند، داده‌های بازه زمانی مذکور برای عنوان تحلیل انتخاب نشدند. ابزار جمع‌آوری اطلاعات، پرسشنامه است که در این پژوهش، یک نوع پرسشنامه بر اساس مقیاس لیکرت تدوین شد. نتایج نشان داد که میزان امنیت اجتماعی در کشورهای ایران و ترکیه تفاوت معناداری ندارد ($p > 0.05$) و میانگین امنیت اجتماعی نیز برای هر دو کشور نزدیک به هم است. همچنین مؤلفه‌های مشارکت اجتماعی ($\beta = 0.25$, $t = 44.72$, $p < 0.05$)، رفتار مدنی ($\beta = 0.18$, $t = 40.88$, $p < 0.05$)، اعتماد اجتماعی ($\beta = 0.13$, $t = 33.13$, $p < 0.05$)، مدارای اجتماعی ($\beta = 0.21$, $t = 27$, $p < 0.05$) و هویت اجتماعی ($\beta = 0.19$, $t = 23.36$, $p < 0.05$) بیشترین تأثیر را در شاخص امنیت اجتماعی ایران دارند. در کشور ترکیه نیز مؤلفه‌های طبقه اجتماعی ($\beta = 0.23$, $t = 26.93$, $p < 0.05$)، هویت اجتماعی ($\beta = 0.20$, $t = 22.07$, $p < 0.05$)، اعتماد نهادی ($\beta = 0.18$, $t = 22$, $p < 0.05$) و رفتار مدنی ($\beta = 0.15$, $t = 19.15$, $p < 0.05$) بیشترین تأثیر را در شاخص امنیت اجتماعی دارند. لازم به ذکر است که مؤلفه مشارکت اجتماعی در ترکیه غیرمعنادار بوده و بر شاخص امنیت اجتماعی این کشور تأثیر نداشته است.

کلیدواژه‌ها: شاخص‌های امنیت اجتماعی، هویت اجتماعی، اعتماد اجتماعی، اعتماد اجتماعی، اعتماد نهادی، مدارای اجتماعی، رفتار مدنی، مشارکت اجتماعی و طبقه اجتماعی.

* نویسنده مسئول: دانشجوی دکتری گروه علوم اجتماعی، واحد خلیخال، دانشگاه آزاد اسلامی، خلیخال، ایران

** استادیار گروه علوم اجتماعی، واحد خلیخال، دانشگاه آزاد اسلامی، خلیخال، ایران

*** دانشیار جامعه‌شناسی دانشگاه شهید مدنی آذربایجان

مقدمه

امنیت از نیازهای مهم و اساسی بشر بوده (الدريج،^۱ ۲۰۰۵؛ لینگ،^۲ ۱۹۸۴؛ هورنی،^۳ ۱۹۳۷ و بوزان،^۴ ۱۹۹۱) و مرتفع شدن بسیاری از نیازهای کنشگران به تأمین امنیت وابسته است (کاهه،^۵ ۱۳۸۴)؛ به طوری که یکی از عوامل مهم و تأثیرگذار در تحقق اهداف والای انسانی پس از برآوردن نیازهای فیزیولوژیکی، نیاز به امنیت است (نویدینیا، ۱۳۸۵). شکوفایی استعدادها در سلسله مراتب نیازهای مازلو^۶ (۱۹۹۹) پس از ارضای نیازهای اولیه، منوط به تحقق امنیت است. زندگی اجتماعی نیز از امنیت سرچشمه گرفته (اونیل،^۷ ۲۰۰۶) و امنیت، تمام ابعاد زندگی بشری را در جنبه‌های مختلف (فردی، ملی و اجتماعی) فراگرفته است (جهانگیری و مساوات، ۱۳۹۲). هر نظام اجتماعی نیز اولویت اول خود را به برقراری امنیت در جامعه اختصاص می‌دهد. گیدنز^۸ (۱۳۷۷) هم اعتقاد دارد که برای بقا و تکامل، نیاز به امنیت اجتماعی محسوس و الزامی است. بررسی‌های انجام گرفته در کشورهای مختلف بیانگر این است که میزان امنیت اجتماعی در ایران در مقایسه با سایر کشورها رقم پایین تری است (رجبی پور، ۱۳۸۴). در گزارش شاخص کیفیت زندگی سال ۲۰۰۸، نمره امنیت در ایران ۲۰ از ۱۰۰ گزارش شده است؛ این در حالی است که حتی کشورهایی نظیر سومالی، یمن، الجزایر و اتیوپی همگی از سطح امنیتی بالاتر از ایران برخوردار بوده‌اند. در تحقیقات داخلی نیز همین واقعیت با وضوح بیشتری نشان داده شده است (ضرابی و همکاران، ۱۳۹۱ و مختاری و همکاران، ۱۳۹۱). در مطالعات هزارجریبی و همکاران (۱۳۹۳) و خدری و یحیی زاده (۱۳۹۳) نیز میزان امنیت اجتماعی در بین مردم به ترتیب ۳۰ و ۴۸ درصد به دست آمده است. لزوم مطالعه بیشتر درباره مفهوم امنیت اجتماعی و شناسایی عوامل و عناصر مؤثر در آن - که تاکنون مورد غفلت واقع شده‌اند - را به عنوان پیش شرط‌های اساسی به منظور برنامه‌ریزی برای ارتقای سطح امنیت اجتماعی (رشیدی، ۱۳۷۹) در ایران مطرح می‌سازند.

1. Eldridge
2. Ling
3. Horny
4. Buzan
5. Kahe
6. Maslow
7. Onil
8. Giddens

در اغلب مطالعات موجود، امنیت تابعی از متغیرهای اقتصادی (مکین تیر، ۱۹۷۶) و اجتماعی (کارگر و سرور، ۱۳۹۰) در نظر گرفته شده است (بشیریه، ۱۳۷۵؛ حیدری و آقایی، ۱۳۹۳) و در ادامه مسیر، پایداری افراد و نهادهای جامعه به ارزش‌ها و هنجارهای پذیرفته شده در فرهنگ، نوعی مصونیت اجتماعی ایجاد می‌کند که بالطبع، موجب امنیت پایدار می‌شود (یزدانی، ۱۳۸۹).

برای اثربخشی متغیرهای مرتبط با امنیت اجتماعی، مطالعات متعددی با تحلیل داده‌های سالانه بر حسب شاخص‌ها و مؤلفه‌های گوناگون، به منظور مقایسه کشورهای مختلف انجام شده است (موسوی خامنه، ۱۳۸۹) تا تفاوت‌های کشورهای مدنظر و نقاط احتمالی ضعف و قوت آن، در مقایسه با سایر کشورها به صورت مطلوب‌تری مورد ارزیابی قرار گیرد. به همین منظور، در پژوهش حاضر نیز در نظر است ایران از لحاظ امنیت اجتماعی و عوامل تأثیرگذار در آن، با کشور ترکیه مورد مقایسه قرار گیرد.

کشورهای ایران و ترکیه هر دو در یک منطقه قرار دارند، جمعیت تقریباً یکسانی دارند و تولید ناخالص داخلی دو کشور نزدیک به هم است، ولی در فرایند توسعه توفیق یکسانی نداشته‌اند. در حالی که در سال ۱۹۹۷، ایران از نظر توسعه در جایگاه بهتری نسبت به ترکیه قرار داشته، این وضعیت از سال ۲۰۰۵ به بعد، معکوس شده است. با آنکه هدف اصلی سند چشم‌انداز، تبدیل ایران به اولین کشور منطقه در افق ۱۴۰۴ است، ولی ترکیه [در بعضی از شاخص‌ها] وضع بهتری نسبت به ایران دارد (کریمی و عباسپور، ۱۳۹۰).

با توجه به مطالب فوق، هدف تحقیق حاضر «بررسی اثرگذاری متغیرهای اجتماعی و اقتصادی در شاخص‌های امنیت اجتماعی و مقایسه تطبیقی بین ایران و ترکیه» است و دستاورد این مطالعه، کسب راهکارهای عملی و کاربردی برای توسعه امنیت اجتماعی در ایران خواهد بود.

با عنایت به مطالب فوق و همچنین تهدیدات فرامرزی در سال‌های اخیر از سوی کشورهای غربی و به خصوص آمریکا - که نابود کردن زیرساخت‌های اجتماعی جامعه و احساس عدم امنیت اجتماعی در بین آحاد ملت را هدف قرار داده است - مفهوم امنیت اجتماعی و شناخت بیشتر این پدیده و نیز عوامل و مؤلفه‌های مختلف تأثیرگذار در آن، به یکی از اولویت‌های مطالعاتی کشور تبدیل شده است.

مطالعات میدانی نیز حاکی از پایین بودن میزان امنیت اجتماعی در کشور است، به طوری که نتیجه نظرخواهی مرکز افکارسنجی دانشجویان ایران (ایسپ) مبین آن است که ۸۱ درصد از ایرانیان [در سال ۱۳۸۳]، به گونه‌ای احساس ناامنی می‌کنند (کلاهیچان، ۱۳۸۳). سلیمی و بنی فاطمه (۱۳۹۰) در فراتحلیل تحقیقات انجام گرفته درباره امنیت اجتماعی، در بین تحقیقات مورد مطالعه، میانگین امنیت اجتماعی را حدود ۳۴ درصد به دست آورده‌اند. در جدول زیر، میانگین احساس امنیت اجتماعی در بین مردم ایران در سال‌های مختلف مقایسه شده است.

جدول ۱. میزان احساس امنیت در بین مردم ایران (دامنه ۱۰۰-۰) (منبع: مطالعات محقق)

محقق و تاریخ	درصد امنیت اجتماعی
تحقیق موسوی (۱۳۸۷)	۳۴,۲۰
تحقیق بهرامی (۱۳۸۸)	۳۳,۷۲
نوروزی و فولادی‌سپهر (۱۳۸۸)	۳۵,۲
نبوی و همکاران (۱۳۸۸)	۴۹
ضرابی و همکاران (۱۳۹۱)	۳۲,۲
مختاری و همکاران (۱۳۹۱)	۳۸,۸
هزارجریبی و همکاران (۱۳۹۳)	۳۰
خدری و یحیی‌زاده (۱۳۹۳)	۴۸

نگاه کلی به جدول فوق مؤید وضعیت پایین امنیت اجتماعی در کشور ما [در سال‌های مورد مطالعه] بوده است. در همین زمینه، دغدغه اصلی دولت جمهوری اسلامی نیز همواره ایجاد امنیت برای شهروندان بوده است؛ زیرا امنیت نیازی بنیادی، ضروری و اساسی برای برخورداری از

آزاداندیشی، آزادگی، برابری و برادری هر ملتی است و منافع ملی آن ملت را دربرمی‌گیرد (محسنی، ۱۳۸۶). از سوی دیگر، در مطالعات جامعه‌شناختی، امنیت اجتماعی از دو منظر اهمیت دارد: نخست، در سطح جامعه (به دلیل ضرورت حیات اجتماعی) برای بقای آن؛ دوم، در کم و کیف امور اجتماعی، سیاسی، دولتی و حکومتی (آن هم در جامعه‌ای که با بحران‌ها و مسائلی روبه‌روست). بنابراین، امنیت اجتماعی در راستای وفاق و همبستگی اجتماعی جامعه، ارتقای سرمایه‌های اجتماعی، افزایش مشارکت اجتماعی گروه‌ها، و با توجه به هویت‌های مختلف جامعه در راستای استمرار نظام اجتماعی و توسعه پایدار جامعه بسیار اهمیت دارد. امنیت اجتماعی نوعی مسئله اجتماعی و بیانگر حالتی است که باید در جامعه و حیات اجتماعی **بهبود** یابد (افشارکهن، ۱۳۸۲).

پیشینه تحقیق

تاکنون مطالعات متعددی در حیطه امنیت انجام گرفته است. در این قسمت، ضمن مروری کلی بر این مطالعات، بر تحقیقاتی که بر امنیت اجتماعی تمرکز دارند، تأکید خواهد شد. بیشتر این مطالعات بر رابطه امنیت اجتماعی و عوامل اجتماعی - اقتصادی استوار بوده، همچنین، نقش نهادهای نظم و قانون (با تأکید بر پلیس) بررسی شده است. در جمع‌بندی تحقیقات داخلی و خارجی انجام گرفته درباره موضوع پژوهش حاضر می‌توان گفت اکثر تحقیقات داخلی، تعاریف، شاخص‌ها و معرف‌های متفاوتی را به کار برده‌اند و مقایسه نتایج این تحقیقات، به علت نداشتن ابزار اندازه‌گیری واحد، تقریباً مشکل است. در نگاهی کلی باید گفت در تحقیقات پیشین سرمایه اجتماعی، پایگاه اقتصادی - اجتماعی، جنسیت، هویت و احساس محرومیت بیشتر به عنوان متغیر مستقل در ارتباط با امنیت اجتماعی مورد توجه قرار گرفته‌اند و تحقیقات خارجی نیز عموماً امنیت را مد نظر قرار داده و به مسئله امنیت اجتماعی کمتر پرداخته‌اند. در پژوهش حاضر، تلاش بر این است که مؤلفه‌ها و ابزار اندازه‌گیری متغیر امنیت اجتماعی و همچنین متغیرهای ملاک با اتکا بر داده‌های انفرادی از بانک اطلاعاتی پیمایش ارزش‌های جهانی^۱ که دربرگیرنده مؤلفه‌های عملیاتی تحقیقات پیشین است، مورد کنکاش قرار گیرد. برای مثال، محمدزاده و همکاران (۱۳۹۷) رابطه

1. World Value Surveys (WVS)

بین عوامل اقتصادی - اجتماعی و آسیب‌های اجتماعی در کشورهای منتخب را مورد بررسی قرار داده‌اند. مطالعه مذکور با استفاده از داده‌های ۷۷ کشور جهان (از جمله ایران) طی دوره ۱۹۹۶ تا ۲۰۱۳ و با استفاده از رویکرد پانل پویا و روش گشتاورهای تعمیم‌یافته (GMM) انجام پذیرفته است. صارمی و صنایی (۱۳۹۷) جایگاه سیاست‌گذاری‌های اقتصادی در ثبات سیاسی ترکیه پس از ۲۰۰۲ را مورد مطالعه قرار داده‌اند. همچنین نجفی و مهدی‌زاده (۱۳۹۶) مسائل اجتماعی - امنیتی و مرزی ایران و ترکیه را بررسی کرده‌اند.

جدول ۲. طبقه‌بندی عوامل امنیت اجتماعی در مطالعات پیشین

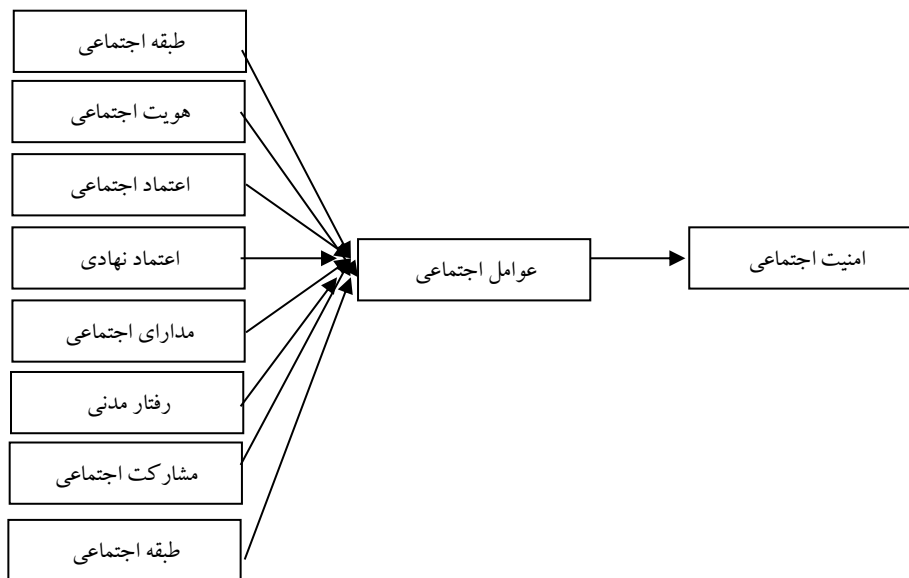
طبقه‌بندی عوامل	مطالعات پیشین
عوامل اجتماعی - اقتصادی	سحابی و دیگران (۱۳۸۸)، نوروزی و فولادی‌سپهر (۱۳۸۸)، کامران و عبادتی نظرلو (۱۳۸۸)، نبوی و همکاران (۱۳۸۷)، رسولی و صالحی (۱۳۸۹)، سیدمیرزایی و دیگران (۱۳۹۰) و خدری و یحیی‌زاده (۱۳۹۴)
نقش نهادهای نظم و قانون با تأکید بر پلیس	عبدی و همکاران (۱۳۸۷)، قدرتی و دیگران (۱۳۸۸)، باباخانی (۱۳۸۸)، پناهی و دیگران (۱۳۸۸)، رودانی و دیگران (۱۳۹۰)، نجات و یآوری (۱۳۸۸)، ترابی و همکاران (۱۳۸۵)، کریمایی و همکاران (۱۳۸۸) و پورمون (۱۳۸۹)
آسیب‌های اجتماعی	آقایی و تیمورتاش (۱۳۸۹) و آهی و دیگران (۱۳۸۹)
سرمایه اجتماعی	ساروخانی و هاشم‌نژاد (۱۳۹۰)، نیازی و همکاران (۱۳۸۹)، جعفری، نادری و دیگران (۱۳۸۸)، دلاور و جهان‌تساب (۱۳۹۰)، نیازی و شادفر (۱۳۹۰)، میرزاخانی و همکاران (۱۳۹۷)، جکسون (۲۰۰۷) و لایندستروم و همکاران (۲۰۰۳)
عوامل جغرافیایی (فضا، محل سکونت و نابرابری‌های شهری)	ساروخانی و نویدنیا (۱۳۸۵)، شاه‌حسینی (۱۳۸۴)، عبادی‌نژاد و دیگران (۱۳۸۸)، کارگر (۱۳۸۹)، لویووا و متانی (۲۰۰۴) و اولسن (۲۰۰۷)
نقش مدیریت	صالحی و افشاری نادری (۱۳۸۸) و ضرابی و جمال‌نژاد (۱۳۸۹)
تأثیرات وسایل ارتباط جمعی	قاسمی (۱۳۸۸)، سلطانی‌فرد (۱۳۸۶) و پوریان (۱۳۸۸)
هویت قومی	نبوی و همکاران (۱۳۸۷)
راهکارهای ارتقای ارائه الگو	احمدی مقدم (۱۳۸۹)، امانت (۱۳۹۰)، تشکری (۱۳۹۰) و مؤمنی (۱۳۹۰)

سؤالات پژوهش

آیا میزان امنیت اجتماعی در کشورهای ایران و ترکیه تفاوت دارد؟
مؤلفه‌های اجتماعی تأثیرگذار در شاخص‌های امنیت اجتماعی ایران و ترکیه کدام‌اند؟

مدل مفهومی

در تحقیق حاضر، با اتخاذ رویکردی مقایسه‌ای و تطبیقی، شاخص‌های اجتماعی، اقتصادی و امنیت اجتماعی مطالعه شده و از نظر تطبیقی، جهت و شدت اثرگذاری هر کدام از این شاخص‌ها در بین کشورهای ایران و ترکیه بررسی و از منظر مقایسه‌ای، روند تغییر در این شاخص‌ها در دوره ۲۰۲۰-۲۰۰۰ سنجش شده است. ابزار سنجش به شرح جدول ذیل است:

برای بررسی متغیرهای تحقیق از نظریه‌های امنیت اجتماعی بوزان و گیدنز (۱۳۷۷)، عوامل تأثیرگذار اقتصادی مارکس و مندراس و نظارت، هویت و امنیت اجتماعی تاجفیل و سرمایه اجتماعی و امنیت اجتماعی پارسونز استفاده خواهد شد.

- امنیت اجتماعی (گیدنز و بوزان)

در این تحقیق از نظریه ساختاریابی گیدنز (۱۳۷۷) برای تحلیل عوامل مؤثر در امنیت اجتماعی استفاده شد. بر اساس این نظریه، امنیت اجتماعی تحت تأثیر دو عامل قواعد و منابع است؛ به طوری که کنشگران برای دستیابی به امنیت اجتماعی به این دو عامل متوسل می‌شوند. ترنر (۲۰۰۳) قواعد را به دو دسته هنجاری (مانند قوانین) و تفسیری (مانند آموزه‌های دینی) که راه‌های دیدن و تفسیر وقایع را ارائه می‌دهند، تقسیم می‌کند. برای مثال، از دیدگاه جامعه‌شناختی متغیرهایی از قبیل پایگاه اجتماعی - اقتصادی به عنوان منابع و متغیرهای اعتماد اجتماعی و سرمایه اجتماعی به عنوان قواعد هنجاری و نگرش به عملکرد پلیس به عنوان قواعد تفسیری در نظر گرفته می‌شوند.

اندیشمندانی چون بوزان و والتز^۱ بر این نکته تأکید دارند که دانستن نکاتی در مورد اساس فیزیکی امنیت و چگونگی درک و مفهوم‌بندی آن توسط رهبران و شهروندان و اطلاع از کارکرد نهادهای کلیدی آن، از اهمیت بسیاری برخوردار است. درک جهان به مثابه موجودیتی تقسیم‌ناپذیر در اکتساب امنیت مشترک بین‌المللی عنصری حیاتی به شمار می‌آید (کلمنتس، ۱۳۸۴). گیدنز در بحث خود از امنیت به رابطه آن با موضوع اعتماد اجتماعی توجه می‌کند و معتقد است که «امنیت وجودی»^۲ به اطمینانی برمی‌گردد که بیشتر آدم‌ها به تداوم تشخیص هویت خود و دوام محیط‌های اجتماعی و مادی کنش در اطراف خود دارند. از نظر وی، احساس اعتمادپذیری اشخاص برای احساس امنیت وجودی، اهمیت بنیادی دارد. این امنیت، نه یک پدیده شناختی، بلکه پدیده‌ای عاطفی است که در ناخودآگاه ریشه دارد. بر اساس مدل تحلیلی گیدنز، اعتماد و اطمینان به دیگران در بستری از روابط در گروه‌های نخستین پدید می‌آید. همچنین اعتماد و پابندی به اصول اخلاقی و استفهام آن در شرایط گوناگون توسط ضمانت‌های متقن از سوی افراد فراهم می‌شود. گیدنز امنیت اجتماعی را شامل تمهیداتی برای حفظ زندگی اعضای یک جامعه (شانس زندگی) و سپس حفظ راه و روش زندگی آنان (شیوه زندگی) می‌داند.

1. Kenneth Waltz
2. Ontological Security

- نظارت و امنیت (پارسونز)

روشن است که حفظ نظم و امنیت در نظریه پارسونز، تنها به ابزارهای نظارت و کنترل بیرونی خلاصه نمی‌شود، بلکه ابزار درونی کنترل و عنصر اجتماعی کردن را نیز دربر می‌گیرد. بنابراین، در موقعیت‌هایی که تهدید و ناامنی متوجه اجتماع می‌شود، از فرد انتظار می‌رود گرایش‌هایی در جهت برقراری امنیت اجتماع و محیط، از خود نشان دهد. این امر به عنوان ابزار کنترل درونی در اجتماع عمل می‌کند و تنها به واسطه اجتماعی شدن صحیح، صورت پذیر خواهد بود. بدین سان، حفظ نظم و امنیت اجتماعی در نظریه پارسونز، مبتنی بر اجتماعی کردن دو عنصر ابزار درونی کنترل و نظارت اجتماعی و ابزار بیرونی کنترل است (ریترز، ۱۳۷۴).

از آنجا که در نظریه پارسونز، نهادهای قانونی و حقوقی از تحقق کارکردها در جامعه خیر می‌دهند و یگانگی مورد نظر پارسونز را فراهم می‌کنند، لذا جامعه با تثبیت نهادهای حقوقی و قانونی، نظم، امنیت و دوام خود را موجب خواهد شد (بشیری، ۱۳۷۳)، تحقیق حاضر با الهام از این تفکر، به تحلیل ارتباط میان تلقی افراد از عملکرد قانون و پلیس به عنوان ابزارهای نظارت و کنترل بیرونی و احساس امنیت اجتماعی در درون پرداخته است.

- هویت و امنیت اجتماعی (تاجفل)

تاجفل هویت را عاملی برای ایجاد تمایز بین یک گروه از سایرین می‌داند. این تمایز باعث ایجاد احساسی مشترک بین افراد گروه می‌شود و این حس هم‌شکلی، ارتباط بین آنان را تقویت می‌کند و گاه، عاملی برای برتری‌های گروهی و تشدید تمایزات برون‌گروهی می‌شود. بر اساس این نظریه، تمایز بین ما و آنها مبنای شکل‌گیری هویت اجتماعی است (علیخانی، ۱۳۸۳). از نظر تاجفل، هویت اجتماعی عبارت است از یک خودمفهوم ناشی از عضویت درون‌گروهی در یک گروه اجتماعی همراه با احساسات، ارزش‌ها و تماس‌های عاطفی با سایر اعضا، که این احساس باعث تعلق فرد به گروه شده، سبب می‌شود خود را در دسته‌بندی‌های اجتماعی، وابسته به گروه خود معرفی کند و احساس امنیت اجتماعی تقویت شود. تاجفل همچنین معتقد است که هویت‌یابی اعضای گروه‌های دارای پایگاه بالاتر در گروه‌شان، قوی‌تر از گروه‌ها با پایگاه‌های پایین‌تر است؛ زیرا اعضای گروه دارای پایگاه بالاتر یک هویت مثبت در داخل گروه خود کسب کرده‌اند (شایگان و رستمی، ۱۳۹۰).

- دیدگاه‌های نظری دربارهٔ رابطه سرمایه اجتماعی و امنیت اجتماعی (پارسونز)

سرمایه اجتماعی ویژگی تسهیل‌کنندگی در روابط اجتماعی دارد. وجود سرمایه اجتماعی در ساختارهای اجتماعی باعث می‌شود محیطی به وجود آید که در آن، امنیت بیشتری وجود داشته باشد؛ به نحوی که انسان‌ها از آرامش برخوردار باشند و در روابط متقابل با کمترین اصطکاک تنش‌های خود را برطرف کنند (متولی، ۱۳۸۴). سرمایه اجتماعی به نوعی بر میزان جرایم نیز تأثیر دارد. همچنین می‌تواند با ترویج و تقویت هنجارها و ارزش‌هایی که مانع از وقوع رفتار مجرمانه می‌شوند، میزان جرم را در جامعه کاهش دهد (متولی، ۱۳۸۴). به اعتقاد آیزنشتاد، مهم‌ترین مسئله نظم اجتماعی برای دورکیم و تا حدودی تونیس، اعتماد و همبستگی اجتماعی است؛ بدون انسجام و اعتماد، پایداری نظم اجتماعی ممکن نیست (از کیا، ۱۳۸۰: ۵). «کلاوس اوفه» با توجه به ابعاد سرمایه اجتماعی، آن را دربرگیرنده روابط انجمنی، اطمینان به نهادها و اعتماد بین اشخاص و اقوام و خیرخواهی می‌داند و عوامل تاریخی، فرهنگی، سیاسی و اقتصادی را در کم و کیف سرمایه اجتماعی مؤثر دانسته، خود سرمایه اجتماعی را به عنوان یکی از عوامل کارایی و توسعه اقتصادی، نظم و صلح جهانی، احساس امنیت و توسعه معرفی کرده است (عبداللهی، ۱۳۸۵).

پارسونز اجتماع را یکی از چهار خرده‌نظام اصلی و لازم برای حفظ نظم در هر جامعه‌ای می‌داند. اجتماع حوزه تعاملات اجتماعی در جهت رشد و شکوفایی احساسات، عواطف و تولید تعهد، وفاداری و مسئولیت‌پذیری لازم برای به هم وصل کردن افراد و گروه‌هاست. پیدایش دوستی، مودت، اعتماد، همبستگی و انسجام اجتماعی از کارکردهای خاص خرده‌نظام اجتماع است. کم و کیف کارکرد اجتماع به نوع اجتماع (محلی، ملی یا بین‌المللی) و ویژگی‌های سایر خرده‌نظام‌های فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و نوع تعامل آنها با هم، بستگی دارد. در جوامع سنتی که در آنها اجتماعات محلی کوچک غالب است، خاص‌گرایی، عاطفه‌گرایی، رابطه‌گرایی و جانب‌داری، و در جوامع مدرن عام‌گرایی، خرد‌گرایی، ضابطه‌گرایی و... رواج دارد. در دیدگاه پارسونز، اجتماع جامعه‌ای در سطح کلان و نماد انسجام جمعی عام و وحدت ملی است. مطالب پارسونز درباره انواع اجتماعات خاص و عام و متغیرهای الگویی او منبعی برای مباحث جدید شده است.

بررسی اثرگذاری متغیرهای اجتماعی بر شاخص‌های امنیت اجتماعی

جدول ۳. تعریف عملیاتی متغیرهای تحقیق

منبع داده	معرف‌ها و گویه‌ها در پرسشنامه پیمایش ارزش‌های جهانی	ابعاد و مؤلفه‌ها	
WVS	V46-V82-V55-Q48 V154-V133-Q243 V157-V136-Q246	آزادی در ابعاد مختلف اجتماعی	شناختن‌های امنیت اجتماعی
WVS	V171 Q132 V172 Q133 V174 Q135 V175 Q136 V177 Q140 V178 Q141 V179 Q144 V189 Q52	جرم و ناامنی در جامعه	
WVS	I_TRUSTARMY I_TRUSTARMY I_TRUSTARMY I_TRUSTARMY V148 V132 V109 Q65 V152 V136 V113 Q69	تلقی از عملکرد پلیس و نیروهای نظامی	
WVS	V216-V209-V211-Q254	هویت اجتماعی	شناختن‌های اجتماعی
WVS	V127-V104-Q60 V128-V105-Q61 V25-V23-V24-Q57	اعتماد اجتماعی	
WVS	V150 V134-V111-Q67 V153 V138-V115-Q71	اعتماد نهادی	
WVS	V77_03-V39-V41-Q23 V69-V35-V37-V77_04 Q19-	مدارای اجتماعی	
WVS	V207-V201-V202-Q181 V100-V53-Q40 V210-Q191 V205 V199-V199-Q178	رفتار مدنی	
WVS	V31-V32-Q101 V33-V105 V34-Q103	مشارکت اجتماعی	
WVS	V235-V252-V238-Q287	طبقه اجتماعی	

منبع: یافته‌های محقق با استناد به پیشینه نظری و تجربی تحقیق

روش‌شناسی

این مطالعه به شیوه اسنادی و تحلیل ثانویه و با استفاده از رگرسیون ساده و چندگانه از طریق داده‌های پیمایش ارزش‌های جهانی (WVS) در فاصله سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۰ به اجرا درآمد. جامعه آماری شامل کشورهای ایران و ترکیه است و داده‌های هر دو کشور در تمام شاخص‌ها از نظر سال مورد بررسی (در فاصله سال‌های ۲۰۰۰ تا ۲۰۲۰) از بانک اطلاعات داده‌های پیمایش ارزش‌های جهانی (WVS) اخذ شده است. (با توجه به اینکه داده‌ها از سال ۲۰۱۰-۲۰۱۶ در سایت بارگذاری نشده و قابل دسترسی نیستند، داده‌های بازه زمانی مذکور برای عنوان تحلیل انتخاب نشدند.)

ابزار جمع‌آوری اطلاعات پرسشنامه است که در این پژوهش، یک نوع پرسشنامه بر اساس مقیاس لیکرت تدوین شد.

روایی و پایایی

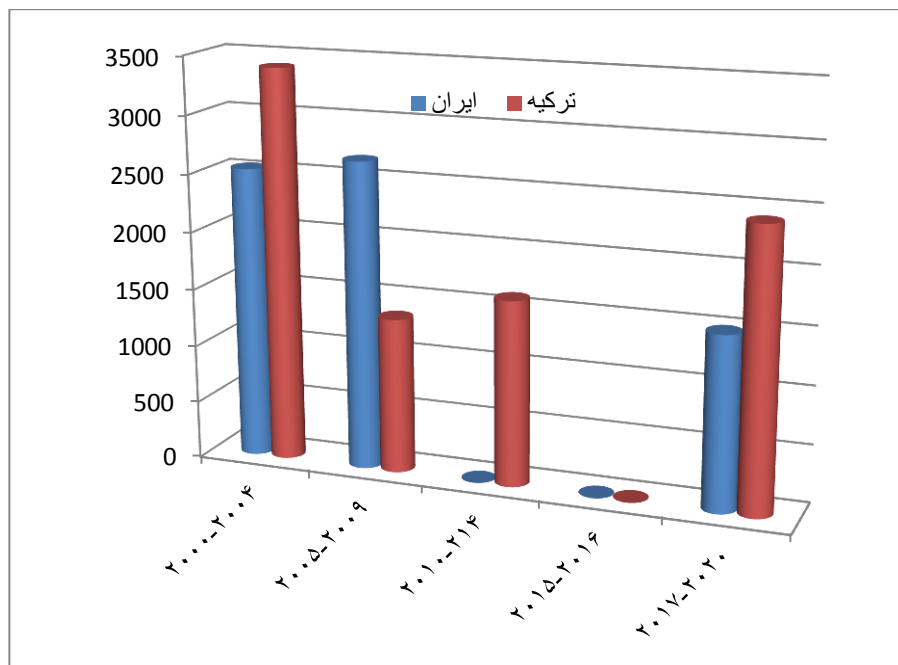
برای اندازه‌گیری پایایی پرسشنامه‌ها از روش آلفای کرونباخ استفاده شده است. اگر ضریب آلفا بیشتر از ۰/۷ باشد، آزمون از روایی قابل قبول برخوردار است. نتایج نشان داد به طور میانگین میزان ضریب آلفای کرونباخ برای متغیرهای پژوهش ۰/۸۱ است.

نتایج

جدول ۴. توزیع فراوانی تعداد نمونه‌های ثبت شده در بانک اطلاعات پیمایش ارزش‌های جهانی

ترکیه	ایران	نام کشور سال انجام دادن نظرسنجی
۳۴۰۱	۲۵۳۲	۲۰۰۰-۲۰۰۴
۱۳۴۶	۲۶۶۷	۲۰۰۵-۲۰۰۹
۱۶۰۵	-	۲۰۱۰-۲۰۱۴
-	-	۲۰۱۵-۲۰۱۶
۲۴۱۵	۱۴۹۹	۲۰۱۷-۲۰۲۰
۸۷۶۷	۶۶۹۸	جمع

بررسی اثرگذاری متغیرهای اجتماعی بر شاخص‌های امنیت اجتماعی

در دوره نظرسنجی ۲۰۱۷-۲۰۲۰ از مردم دو کشور سؤال شده است که کدام یک از دو مورد زیر برای شما اهمیت زیادی دارد؟ امنیت یا آزادی.

جدول ۵. توزیع فراوانی دغدغه امنیت و آزادی

گویه‌ها	ایران	ترکیه
امنیت	۸۴,۵ درصد	۵۹ درصد
آزادی	۱۴,۹ درصد	۳۹,۱ درصد
عدم پاسخ/نمی‌دانم/	۰,۶ درصد	۱,۹ درصد
تعداد پاسخگو	۱۴۹۹	۲۴۱۵

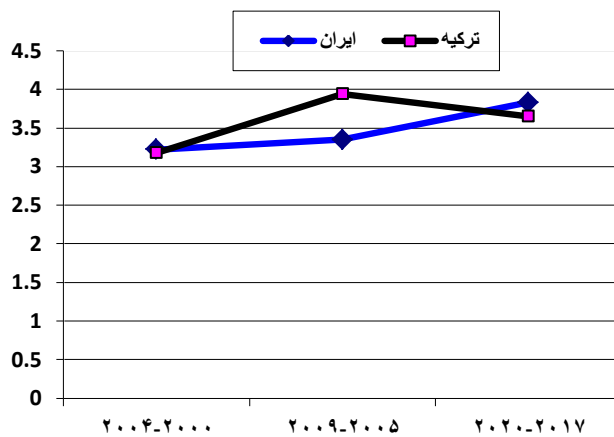
ترکیه: ۲۰۱۸، ایران: ۲۰۲۰

نتایج نشان می‌دهد ۸۴,۵ درصد مردم ایران و ۵۹ درصد مردم ترکیه، مهم‌ترین دغدغه‌شان «امنیت» است.

جدول ۶. شاخص امنیت اجتماعی

دوره بررسی	ابعاد شاخص امنیت اجتماعی	ایران	شاخص امنیت اجتماعی ایران	ترکیه	شاخص امنیت اجتماعی ترکیه
۲۰۰۰-۲۰۰۴	جرم و ناامنی	۳,۳۱	۳,۲۲	۳,۷۶	۳,۱۸
	آزادی	۳,۳۱		۲,۶۲	
	پلیس	۳,۰۵		۳,۱۷	
۲۰۰۵-۲۰۰۹	جرم و ناامنی	۳,۲۴	۳,۳۵	۳,۷۱	۳,۹۴
	آزادی	۳,۹۸		۳,۸۳	
	پلیس	۲,۸۵		۴,۳	
۲۰۱۷-۲۰۲۰	جرم و ناامنی	۳,۱۹	۳,۸۳	۳,۲	۳,۶۵
	آزادی	۳,۸۸		۳,۵۷	
	پلیس	۴,۴۲		۴,۲	
میانگین کل		۳,۴۶		۳,۵۹	

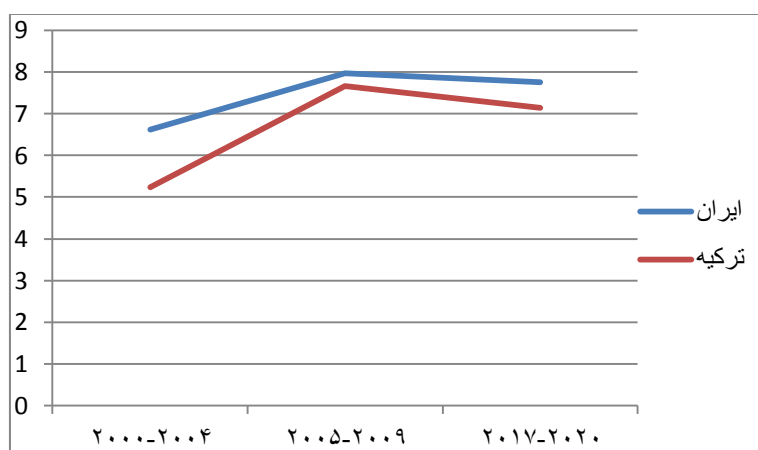
نتایج نشان می‌دهد شاخص امنیت اجتماعی ایران «۳,۴۶» و ترکیه «۳,۵۹» است.

جدول ۷. شاخص آزادی اجتماعی

Sig	t	ترکیه	ایران	
۰,۰۰۰	۹,۴۵	۵,۲۴	۶,۶۲	۲۰۰۰-۲۰۰۴
۰,۵۰۴	۱,۴۱	۷,۶۷	۷,۹۷	۲۰۰۵-۲۰۰۹
۰,۶۹۵	۱,۳۸	۷,۱۴	۷,۷۶	۲۰۱۷-۲۰۲۰
۰,۰۰۰	۱۴/۷	۶۸/۶	۷,۴۵	میانگین

ارقام مندرج در جدول نشان می‌دهد در تمام دوره‌های نظرسنجی، میزان اعتقاد به وجود آزادی در بین مردم ایران بیش از مردم ترکیه است و این شکاف در سال ۲۰۰۰-۲۰۰۴ زیاد است و در مجموع، میانگین اعتقاد به وجود آزادی در بین مردم ایران ۷,۴۵ بیش از مردم ترکیه (با ۶,۶۸) از نمره ۱۰ است.

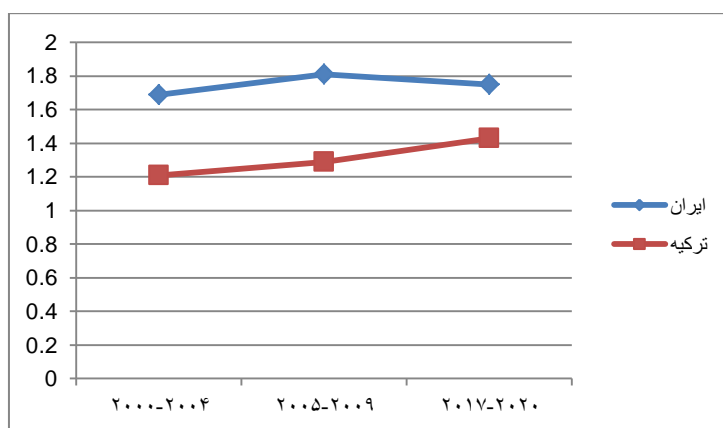

جدول ۸. شاخص جرم و ناامنی

Sig	t	ترکیه	ایران	
۰,۸۵۴	۰,۹۸	۱,۲۱	۱,۶۹	۲۰۰۰-۲۰۰۴
۰,۶۳۵	۰,۸۲	۱,۲۹	۱,۷۶	۲۰۰۵-۲۰۰۹
۰,۵۶۱	۰,۵۴	۱,۸۰	۱,۸۱	۲۰۱۷-۲۰۲۰
۰,۹۴۱	۱,۶۹	۱,۴۳	۱,۷۵	میانگین

نتایج حاکی از این است که اگرچه تفاوت معناداری از لحاظ آماری مشاهده نمی‌شود، ولی شاخص جرم و ناامنی در ایران (با میانگین ۱,۷۵)، از ترکیه (۱,۴۳) کمی بیشتر است.

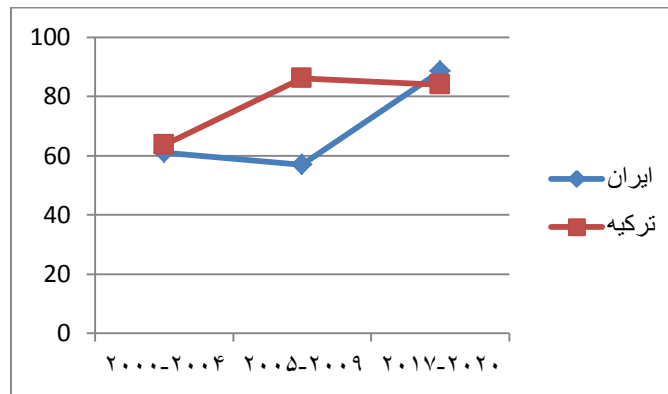
جدول ۹. نگرش به عملکرد پلیس

کل	۲۰۰۰-۲۰۰۴		۲۰۰۵-۲۰۰۹		۲۰۱۷-۲۰۲۰			
	ایران	ترکیه	ایران	ترکیه	ایران	ترکیه		
۴۶,۷	۳۷	۲۸,۵	۲۹	۶۵,۶	۲۱,۴	۴۶	۶۰,۵	خیلی راضی
۳۱	۳۲	۳۵	۳۲	۱۹,۵	۳۵,۸	۳۸	۲۸	راضی
۱۵,۵	۲۵,۵	۲۸	۳۳	۲,۸	۳۸,۴	۱۰	۶,۵	تا حدودی راضی
۵,۵	۴	۷	۴,۵	۵,۳	۳,۶	۴	۳,۵	اصلاً
۱	۱	۰,۸	۱	۱,۵	۰,۷	۲,۱	۰,۹	نمی‌دانم
۰,۵	۰,۵	۰,۷	۰,۵	۰	۰	۰,۸	۰,۵	پاسخ نداده
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	جمع

۲۰۰۰-۲۰۰۴		۲۰۰۵-۲۰۰۹		۲۰۱۷-۲۰۲۰		میزان رضایت از عملکرد پلیس
ایران	ترکیه	ایران	ترکیه	ایران	ترکیه	
۶۱	۶۳,۵	۵۷	۸۶	۸۴	۸۸,۵	

بررسی اثرگذاری متغیرهای اجتماعی بر شاخص‌های امنیت اجتماعی

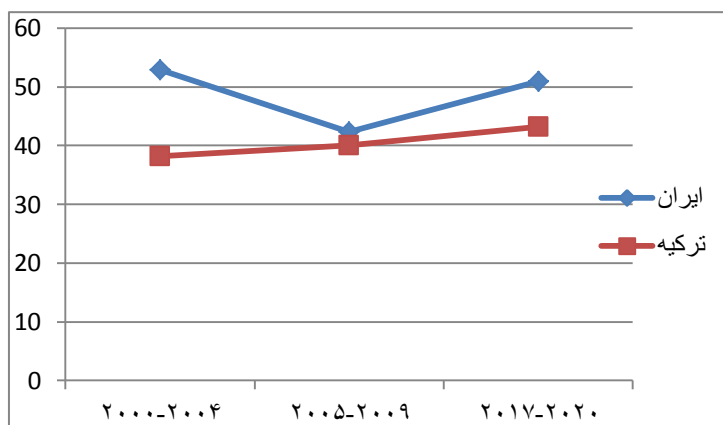
در مجموع، در هر دو کشور نگرش به عملکرد پلیس و مجموعه نیروهای انتظامی خوب است؛ با این تفاوت که در بازه زمانی ۲۰۰۵-۲۰۰۹ در نگرش مردم ایران نسبت به عملکرد پلیس سیر نزولی مشاهده می‌شود (سال‌های ۱۳۸۴ تا ۱۳۸۹)؛ این دوره هم‌زمان با برخورد تند پلیس با مقوله حجاب در جامعه است.

جدول ۱۰. شاخص سرمایه اجتماعی

کل	۲۰۰۰-۲۰۰۴		۲۰۰۵-۲۰۰۹		۲۰۱۷-۲۰۲۰			
	ایران	ترکیه	ایران	ترکیه	ایران	ترکیه		
۲۴,۷	۴۰	۱۸,۶	۴۹,۶	۲۵,۱	۳۳,۹	۳۰,۵	۳۷	اعتماد اجتماعی
۴۸,۵	۵۴	۴۸	۴۶	۳۹	۵۲	۵۹	۶۴	اعتماد نهادی
۶۰	۷۲,۵	۵۴,۵	۸۳,۵	۶۸,۵	۶۲,۵	۵۶,۸	۶۹,۳	مدارای اجتماعی
۶۵,۵	۵۹	۶۷	۶۶,۸	۶۵,۲	۴۶,۶	۶۳,۸	۶۳,۴	رفتار مدنی
۳,۵	۲۱	۲,۶	۱۸,۵	۲,۲	۲۳,۶	۶,۱	۲۱	مشارکت اجتماعی
۴۰,۵	۴۸,۵	۳۸,۱۴	۵۲,۸۸	۴۰	۴۲,۳۲	۴۳,۲۴	۵۰,۹۴	سرمایه اجتماعی

نتایج حاکی از آن است که در مجموع، شاخص سرمایه اجتماعی در ایران نسبت به ترکیه در وضعیت بهتری قرار دارد و نکته مهم اینکه در بازه زمانی سال ۲۰۰۵-۲۰۰۹ شاخص سرمایه اجتماعی در ایران افت کرده است.

جدول ۱۱. اعتماد اجتماعی پاسخگویان

کل	۲۰۰۰-۲۰۰۴		۲۰۰۵-۲۰۰۹		۲۰۱۷-۲۰۲۰			
	ایران	ترکیه	ایران	ترکیه	ایران	ترکیه		
۲۴,۵	۴۰,۵	۱۸,۶	۴۹,۶	۲۵,۱	۳۳,۹	۳۰,۵	۳۷	به بیشتر مردم می‌توان اعتماد کرد
۷۴,۵	۵۱,۵	۷۹,۸	۲۶,۳	۷۴,۶	۶۵,۹	۶۸	۶۲,۵	باید بسیار مراقب بود
۰,۵	۴,۵	۰,۷	۱۳,۶	۰,۳	۰,۱	۰,۸	۰	نمی‌دانم
۰,۵	۳,۵	۰,۹	۱۰,۵	۰	۰,۱	۰,۷	۰,۵	بدون پاسخ
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	جمع

بررسی اثرگذاری متغیرهای اجتماعی بر شاخص‌های امنیت اجتماعی

میزان اعتماد اجتماعی در بین مردم ایران (با ۴۰,۵ درصد) نسبت به ترکیه (با ۲۴,۵ درصد) در وضعیت مطلوبی قرار دارد.

جدول ۱۲. اعتماد نهادی پاسخگویان

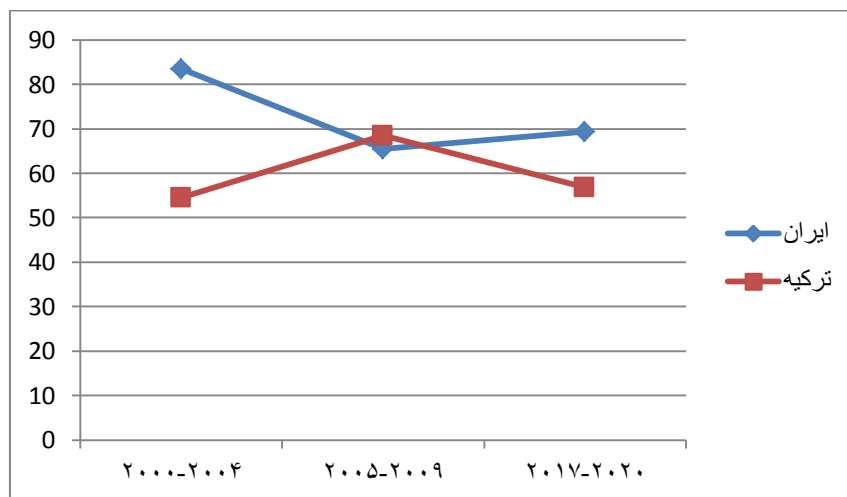
کل	۲۰۰۰-۲۰۰۴		۲۰۰۵-۲۰۰۹		۲۰۱۷-۲۰۲۰			
	ایران	ترکیه	ایران	ترکیه	ایران	ترکیه		
۱۴	۱۹,۵	۱۶	۱۵	۱۱	۱۹	۱۵	۲۴	خیلی زیاد
۳۴,۵	۳۴,۵	۳۲	۳۱	۲۸	۳۳	۴۴	۴۰	زیاد
۲۷,۵	۲۹,۵	۳۰,۵	۴۸	۲۳,۵	۲۶	۲۹	۱۴	تا حدودی
۲۰	۱۱,۵	۱۹	۵	۳۱,۵	۱۰	۱۰,۵	۲۰	اصلاً
۳	۲,۵	۲,۵	۰,۵	۵,۵	۷	۱	۰,۵	نمی‌دانم
۱	۲,۵	۰,۵	۰,۵	۰,۵	۵		۱,۵	بدون پاسخ
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	جمع

میزان اعتماد نهادی در بین مردم ایران (با ۵۴ درصد) نسبت به ترکیه (با ۴۸,۵ درصد) در وضع مطلوبی قرار دارد.

جدول ۱۳. مدارای اجتماعی پاسخگویان

دوره نظرسنجی	گویه‌ها	ایران	ترکیه
۲۰۰۰-۲۰۰۴	عدم مدارای اجتماعی	۱۶,۵	۴۵,۵
	مدارای اجتماعی	۸۳,۵	۵۴,۵
	جمع	۱۰۰	۱۰۰
۲۰۰۵-۲۰۰۹	عدم مدارای اجتماعی	۳۴,۵	۳۱,۵
	مدارای اجتماعی	۶۵,۵	۶۸,۵
	جمع	۱۰۰	۱۰۰
۲۰۱۷-۲۰۲۰	عدم مدارای اجتماعی	۴۴,۵	۴۱,۳
	مدارای اجتماعی	۶۹,۳	۵۶,۸
	جمع	۱۰۰	۱۰۰

نتایج حاکی از این است که سطح مدارای اجتماعی در بین مردم ایران نسبت به مردم ترکیه در وضعیت مطلوبی قرار دارد. همان گونه که مشاهده می شود، میزان مدارای اجتماعی در ایران در بازه زمانی ۲۰۰۵-۲۰۰۹ افت کرده است.

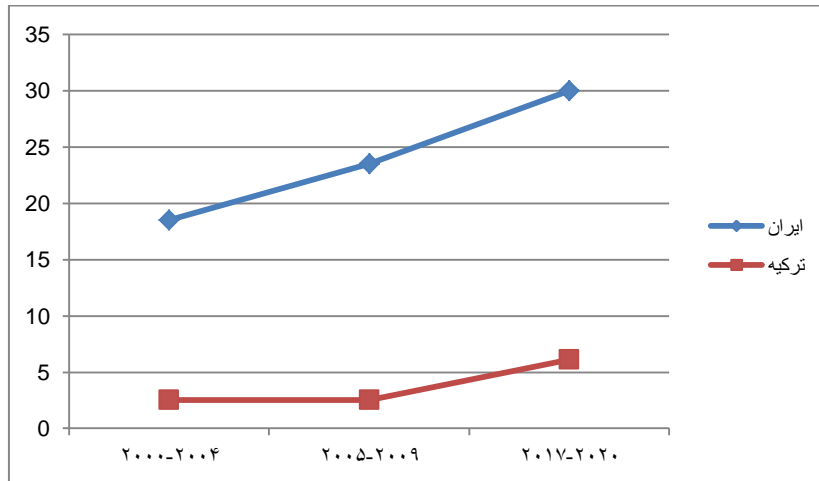

جدول ۱۴. مشارکت اجتماعی پاسخگویان

(مشارکت در امور خیریه و بشردوستانه، حفظ محیط زیست و ...)

کل	۲۰۰۰-۲۰۰۴		۲۰۰۵-۲۰۰۹		۲۰۱۷-۲۰۲۰		
	ایران	ترکیه	ایران	ترکیه	ایران	ترکیه	
اصلاً	۷۵,۳	۹۶	۸۱	۹۷,۸	۷۵,۷	۹۲,۱	۶۹,۲
تا حدودی	۱۳	۱	۸	۱,۴	۱۲,۲	۴,۹	۱۸,۹
کاملاً	۱۱	۱,۶	۱۰,۵	۰,۸	۱۱,۴	۱,۲	۱۱,۹
نمی دانم	۰,۵	۰,۷	۰,۳	-	۰,۱	۱,۰	-
بدون پاسخ	۰,۳	۰,۷	۰,۲	-	۰,۷	۰,۷	-
جمع	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

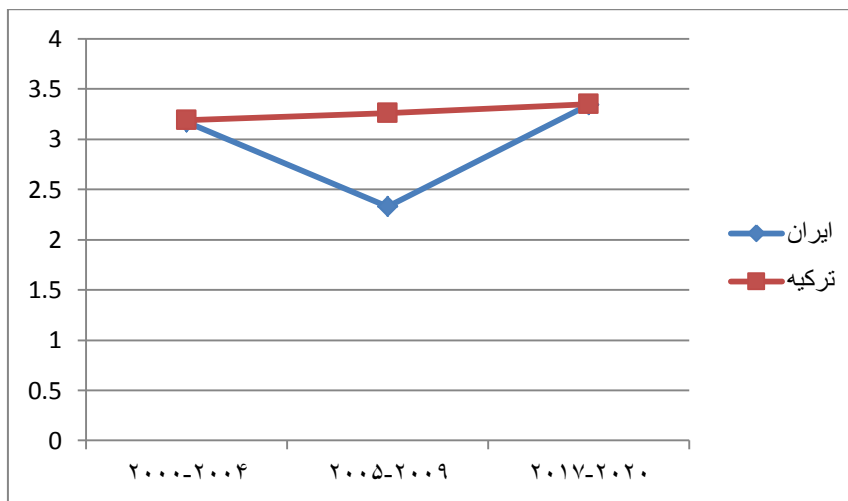
نتایج گویای این مطلب است که سطح مشارکت اجتماعی مردم ایران با ترکیه شکاف فاحشی دارد. مردم ایران بیشتر در امور خیریه و بشردوستانه، حفظ محیط زیست و... مشارکت می‌کنند.

جدول ۱۵. رفتار مدنی پاسخگویان

Sig	t	ترکیه	ایران	
۰,۱۹۶	۰,۶۵	۳,۱۹	۳,۱۷	۲۰۰۰-۲۰۰۴
۰,۰۰۰	۶,۹۶	۳,۲۶	۲,۲۳	۲۰۰۵-۲۰۰۹
۰,۵۶۱	۰,۳۴	۳,۳۵	۳,۳۴	۲۰۱۷-۲۰۲۰
۰,۰۰۰	۵,۳۴	۳,۲۶	۲,۹۴	میانگین

بر اساس ارقام مندرج در جدول، میزان رفتار مدنی در بین مردم ترکیه (با میانگین ۳,۲۶) بیش از مردم ایران (با میانگین ۲,۹۴) است. یکی از سنج‌های رفتار مدنی، پرداخت کرایه است؛ عدم پرداخت کرایه در بین مردم ایران درصد بیشتری را به خود اختصاص داده بود.

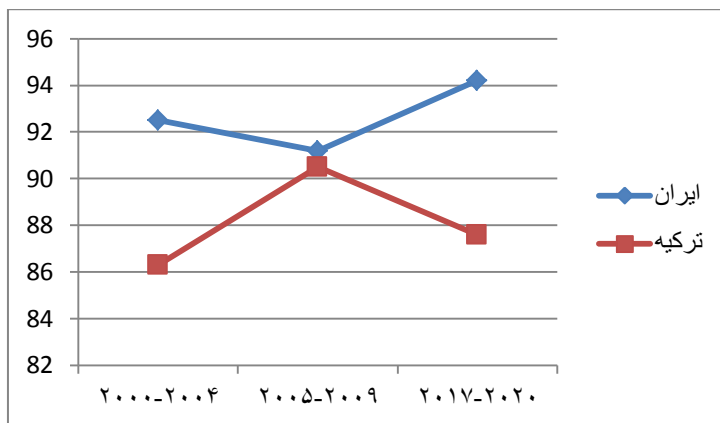

جدول ۱۶. شاخص هویت اجتماعی

کل	۲۰۰۰-۲۰۰۴		۲۰۰۵-۲۰۰۹		۲۰۱۷-۲۰۲۰		
	ایران	ترکیه	ایران	ترکیه	ایران	ترکیه	
زیاد	۹۲٫۵	۸۶٫۳	۹۲٫۵	۹۰٫۵	۹۱٫۲	۸۷٫۶	۹۴٫۲
تا حدودی	۴	۶٫۴	۲٫۹	۲٫۸	۶٫۳	۶٫۱	۲٫۸
اصلاً	۲٫۵	۴٫۳	۱٫۷	۰٫۶	۲٫۱	۱٫۰	۱٫۸
نمی دانم	۰٫۵	۱٫۵	۱٫۵	۳٫۱	۰٫۲	۲٫۳	۰
بدون پاسخ	۲	۱٫۵	۱٫۴	۳	۰٫۲	۲	۱٫۲
جمع	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰

شاخص هویت اجتماعی در ایران نسبت به ترکیه در وضعیت بهتری قرار دارد.

بررسی اثرگذاری متغیرهای اجتماعی بر شاخص‌های امنیت اجتماعی

جدول ۱۷. شاخص طبقه اجتماعی پاسخگویان

کل	۲۰۰۰-۲۰۰۴		۲۰۰۵-۲۰۰۹		۲۰۱۷-۲۰۲۰			
	ایران	ترکیه	ایران	ترکیه	ایران	ترکیه		
۱,۵	۱,۵	۲	۳	۲,۰	۱,۰	۱,۰	۰,۵	طبقه بالا
۲۵,۵	۲۶,۵	۲۰,۵	۲۷,۵	۲۷,۵	۳۷,۵	۲۸,۵	۱۵	طبقه متوسط به بالا
۳۴,۵	۳۸	۳۶	۳۸,۷	۳۶	۳۰,۵	۳۲	۴۴,۵	طبقه متوسط به پایین
۲۶	۱۸,۵	۲۶	۱۴,۳	۲۴,۵	۱۶	۲۸	۲۵,۵	طبقه کارگر
۱۰	۱۳	۱۴	۱۱,۵	۸	۱۴	۷,۵	۱۳	طبقه پایین
۱	۱	-	۲	۰,۵	-	۱,۷	۰,۸	نمی‌دانم
۱,۵	۱,۵	۲	۳,۵	۱,۵	۱	۱,۶	۰,۷	بدون پاسخ
۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	۱۰۰	جمع

آیا میزان امنیت اجتماعی در کشورهای ایران و ترکیه تفاوت دارد؟
برای پاسخ به این سؤال، از آزمون تی دو نمونه‌ای مستقل استفاده شده است.

جدول ۱۸. آزمون تی دو نمونه‌ای مستقل

p	t	انحراف از میانگین	میانگین	تعداد	
۰,۹۵۴	۱,۶۸	۰,۱۰۷۶۶	۳,۴۶	۵۲۳	ایران
		۰,۱۹۶۷۶	۳,۵۹	۶۱۷	ترکیه

همان‌گونه که در جدول مشاهده می‌شود، سطح معناداری به دست آمده (۰,۹۵۴) بزرگ‌تر از سطح استاندارد است ($p > 0.05$). لذا می‌توان گفت میزان امنیت اجتماعی در کشورهای ایران و ترکیه تفاوت معناداری ندارد و میانگین امنیت اجتماعی نیز برای هر دو کشور نزدیک به هم است. مؤلفه‌های اجتماعی تأثیرگذار در شاخص‌های امنیت اجتماعی ایران کدام‌اند؟
برای آزمون سؤال فوق از رگرسیون استفاده شده که نتایج جداول مدل رگرسیون، تحلیل واریانس و بتا در جدول ذیل آمده است.

جدول ۱۹. نتایج تحلیل رگرسیون برای پیش‌بینی شاخص امنیت اجتماعی
از طریق مؤلفه‌های اجتماعی (ایران)

P	T	Beta	SE	B	متغیر پیش‌بینی
۰,۰۰۰	۴۲,۷۵۴		۰,۰۶۳	۲,۶۶۸	مقدار ثابت
۰,۰۰۰	۲۳,۳۶	۰,۱۸	۰,۰۴۱	۰,۹۵۸	هویت اجتماعی
۰,۰۰۰	۳۳,۱۳	۲۱	۰,۰۲۳	۰,۷۶۲	اعتماد اجتماعی
۰,۰۰۰	۱۶,۴۳	۰,۱۷	۰,۰۲۳	۰,۳۷۸	اعتماد نهادی
۰,۰۰۰	۲۷,۰	۰,۱۹	۰,۰۱۸	۰,۴۸۶	مدارای اجتماعی
۰,۰۰۰	۴۰,۸۸	۰,۲۲	۰,۰۱۷	۰,۶۹۵	رفتار مدنی
۰,۰۰۰	۴۴,۷۲	۰,۲۵	۰,۱۸	۰,۸۰۵	مشارکت اجتماعی
۰,۰۰۰	۱۱,۸۵	۰,۰۸	۰,۰۴۱	۰,۴۸۶	طبقه اجتماعی

ADJ.R2=۰,۵۰ R2=۰,۵۲ R=۰,۵۸ D.Watson=۱,۶۵ & p=۰,۰۰۰ F=۱۴۲۵,۷۸ & P=۰,۰۰۰

متغیرهای ملاک: شاخص امنیت اجتماعی

بررسی اثرگذاری متغیرهای اجتماعی بر شاخص‌های امنیت اجتماعی

از تفسیر جدول، در گام اول میزان ADJ.R2 یا ضریب تعیین تعدیل شده دیده می‌شود. مقدار این آماره برابر با ۰,۵۰ است که چنانچه این مقدار در ۱۰۰ ضرب شود، برابر با ۵۰ خواهد شد. به عبارتی، هفت مؤلفه هویت اجتماعی، اعتماد اجتماعی، اعتماد نهادی، مدارای اجتماعی، رفتار مدنی، مشارکت اجتماعی و طبقه اجتماعی ۵۰ درصد از واریانس شاخص امنیت اجتماعی را پیش بینی می‌کند. همچنین آماره حاصله برای آزمون دورین واتسون برابر با ۱/۶۵ بوده که در بازه ۱/۵ تا ۲/۵ قرار داشته و بیانگر عدم وجود همبستگی بین متغیرهاست. از سوی دیگر، معنی‌دار بودن رگرسیون به وسیله آزمون F محاسبه شده است و سطح معنی‌داری این آماره برابر ۰/۰۰۰ بوده که کمتر از سطح استاندارد ۰,۰۵ است و با ۹۹٪ می‌توان مدل رگرسیون را اجرا کرد. با توجه به داده‌های جدول مشاهده می‌شود ضرایب رگرسیون استاندارد شده در ایران برای مؤلفه‌های مشارکت اجتماعی ($\beta = 0,25, t=44.72, p<0.05$)، رفتار مدنی ($\beta = 0,22, t=40,88, p<0.05$)، اعتماد اجتماعی ($\beta = 0,22, t=33,13, p<0.05$)، مدارای اجتماعی ($\beta = 0,21, t=33,13, p<0.05$)، و هویت اجتماعی ($\beta = 0,19, t=27,36, p<0.05$) بیشترین تأثیر را در شاخص امنیت اجتماعی ایران دارند.

مؤلفه‌های اجتماعی تأثیرگذار در شاخص‌های امنیت اجتماعی ترکیه کدامند؟
برای آزمون سؤال فوق از رگرسیون استفاده شده که نتایج جداول مدل رگرسیون، تحلیل واریانس و بتا در جدول ۲۰ آمده است.

جدول ۲۰. نتایج تحلیل رگرسیون برای پیش‌بینی شاخص امنیت اجتماعی از طریق مؤلفه‌های اجتماعی (ترکیه)

متغیر پیش‌بینی	B	SE	Beta	T	P
مقدار ثابت	۲,۹۹۵	۰,۰۵۸		۵۱,۶۳۷	۰,۰۰۰
هویت اجتماعی	۰,۶۱۸	۰,۰۲۸	۰,۲۰	۲۲,۰۷	۰,۰۰۰
اعتماد اجتماعی	۰,۶۴۹	۰,۰۳۴	۰,۱۵	۱۹,۰۸	۰,۰۰۰
اعتماد نهادی	۰,۵۰۶	۰,۰۲۳	۰,۱۸	۲۲,۰	۰,۰۰۰
مدارای اجتماعی	۰,۶۱۴	۰,۰۵۱	۰,۱۳	۱۲,۰۳	۰,۰۰۰
رفتار مدنی	۰,۳۶۴	۰,۰۱۹	۰,۱۶	۱۹,۱۵	۰,۰۰۰

متغیر پیش بینی	B	SE	Beta	T	P
مشارکت اجتماعی	۰,۴۳۹	۰,۰۶۴	۰,۱۷	۶,۸۵	۰,۰۶۵
طبقه اجتماعی	۰,۷۸۱	۰,۰۲۹	۰,۲۳	۲۶,۹۳	۰,۰۰۰

ADJ.R2=۰,۴۹ R2=۰,۵۱ R=۰,۵۶ D.Watson=۱,۷۱ & p=۰,۰۰۰ F=۱۵۹۸,۳۴ & P=۰,۰۰۰

متغیرهای ملاک: شاخص امنیت اجتماعی

از تفسیر جدول در گام اول، به میزان ADJ.R2 یا ضریب تعیین تعدیل شده، توجه ما جلب می شود. مقدار این آماره برابر با ۰,۴۹ است که چنانچه این مقدار در ۱۰۰ ضرب شود، برابر با ۴۹ خواهد شد. به عبارتی، هفت مؤلفه هویت اجتماعی، اعتماد اجتماعی، اعتماد نهادی، مدارای اجتماعی، رفتار مدنی، مشارکت اجتماعی و طبقه اجتماعی ۴۹ درصد از واریانس شاخص امنیت اجتماعی را پیش بینی می کنند. همچنین آماره حاصله برای آزمون دوربین واتسون برابر با ۱/۷۱ بوده که در بازه ۱/۵ تا ۲/۵ قرار داشته، بیانگر عدم وجود خودهمبستگی بین متغیرهاست. از سوی دیگر، معنی دار بودن رگرسیون به وسیله آزمون F محاسبه شده است و سطح معنی داری این آماره برابر ۰/۰۰۰ بوده که کمتر از سطح استاندارد ۰,۰۵ است و با ۹۹٪ می توان مدل رگرسیون را اجرا کرد.

با توجه به داده های جدول، مشاهده می شود ضرایب رگرسیون استاندارد شده در ترکیه برای مؤلفه های طبقه اجتماعی ($t=26.93, p<0.05, \beta=0.23$)، هویت اجتماعی ($t=22.07, p<0.05$)، اعتماد نهادی ($t=22, p<0.05, \beta=0.18$) و رفتار مدنی ($t=19.15, p<0.05, \beta=0.16$) بیشترین تأثیر را در شاخص امنیت اجتماعی این کشور دارند. لازم به ذکر است مؤلفه مشارکت اجتماعی غیرمعنادار بوده، بر شاخص امنیت اجتماعی ترکیه تأثیری نداشته است.

نتیجه گیری و پیشنهادات

طبق نتایج به دست آمده در این تحقیق، دغدغه اصلی مردم کشورهای ایران و ترکیه - که هر دو در یک منطقه جغرافیایی قرار داشته، از آمار جمعیتی تقریباً یکسانی برخوردارند و تولید ناخالص داخلی دو کشور نزدیک به هم بوده، ولی در طول سال های مورد مطالعه در فرایند توسعه

توفیق یکسانی نداشته‌اند - موضوع «امنیت اجتماعی» است. طبق نتایج این تحقیق و با اینکه از نظر متغیرهای هویت اجتماعی، سرمایه اجتماعی، مشارکت مردم، میزان اعتماد اجتماعی، اعتماد نمادی و سطح مدارای اجتماعی، کشور ایران در وضعیت بهتری قرار دارد؛ اما از نظر رفتار مدنی، کشور ترکیه وضعیت بهتری دارد. در پاسخ سؤال اول پژوهش مبنی بر اینکه آیا میزان امنیت اجتماعی در کشورهای ایران و ترکیه تفاوت دارد یا خیر، باید گفت که چون سطح معناداری به دست آمده در این زمینه (۰,۹۵۴)، بزرگ‌تر از سطح استاندارد است ($p > 0.05$)، لذا میزان امنیت اجتماعی در کشورهای ایران و ترکیه تفاوت معناداری نداشته، میانگین آن برای هر دو کشور نزدیک به هم است؛ و در جواب این سؤال که مؤلفه‌های اجتماعی تأثیرگذار در شاخص‌های امنیت اجتماعی ایران و ترکیه کدام‌اند، باید گفت که طبق نتایج به دست آمده، مؤلفه‌های مشارکت اجتماعی، رفتار مدنی، اعتماد اجتماعی، مدارای اجتماعی و هویت اجتماعی بیشترین تأثیر را در شاخص امنیت اجتماعی ایران دارند و در مورد کشور ترکیه مؤلفه‌های طبقه اجتماعی، هویت اجتماعی، اعتماد نهادی و رفتار مدنی بیشترین تأثیر را بر شاخص امنیت اجتماعی دارند و مؤلفه مشارکت اجتماعی نیز بر شاخص امنیت اجتماعی ترکیه تأثیری نداشته است.

لذا بر اساس نتایج تحقیق و با هدف بالاتر بردن شاخص امنیت اجتماعی در ایران، برنامه‌ریزی‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت برای بهبود و افزایش مؤلفه‌های هویت اجتماعی، مشارکت اجتماعی، رفتار مدنی، اعتماد اجتماعی و مدارای اجتماعی در سطح کلان کشوری و توسط نهادهای قانون‌گذار و اجرایی پیشنهاد می‌شود.

فهرست منابع

۱. باباخانی، فرهاد (۱۳۸۹). بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت با تأکید بر نقش پلیس. فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، ش ۲۱، صص ۱۸۳-۱۹۹.
۲. باپیری، امیدعلی؛ کمربیگی، خلیل و درویشی، فرزاد (۱۳۹۴). بررسی میزان احساس امنیت اجتماعی و برخی عوامل مرتبط با آن: مطالعه موردی دانشجویان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی استان ایلام. فرهنگ ایلام. دوره ۱۶، شماره ۴۶ و ۴۷، بهار و تابستان، صص ۷۵-۹۰.
۳. باومن، زیگمونت (۱۳۸۴). عشق سیال: در باب ناپایداری پیوندهای انسانی. ترجمه عرفان ثابتی، تهران: ققنوس.
۴. بوزان، باری (۱۳۷۸). مردم، دولت‌ها و هراس. ترجمه پژوهشکده مطالعات راهبردی، تهران: انتشارات پژوهشکده مطالعات راهبردی.
۵. پترز، گای (۱۳۸۶). نظریه نهادگرایی در علم سیاست. ترجمه فرشاد مؤمنی و فریبا مؤمنی. تهران: پژوهشگاه علوم انسانی، فرهنگ و مطالعات اجتماعی جهاد دانشگاهی.
۶. پیرسون، پل (۱۳۹۳). سیاست در بستر زمان تاریخ نهادها و تحلیل‌های اجتماعی. ترجمه محمد فاضلی. تهران: نشر نی.
۷. تنهایی، ابوالحسن (۱۳۷۴). مکاتب و نظریه‌های جامعه‌شناسی. تهران: مرن‌یز.
۸. خادمی، علی (۱۳۸۷). بررسی عوامل مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی (مطالعه تجربی جوانان شهر تهران)، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تهران، دانشکده علوم اجتماعی.
۹. دورکیم، امیل (۱۳۸۳). صور بنیادی حیات دینی. ترجمه باقر پرهام. تهران: نشر مرکز.
۱۰. ریشه، گئی (۱۳۷۶). جامعه‌شناسی تالکوت پارسونز. ترجمه عبدالحسین نیک‌گهر، تهران: تیان.
۱۱. سید میرزایی، سید محمد؛ عبدلهی، زهرا و کمربیگی، خلیل (۱۳۹۰). بررسی رابطه میان عوامل اجتماعی و امنیت اجتماعی زنان سرپرست خانوار (مورد مطالعه: زنان شهر ایلام). فصلنامه مطالعات امنیت اجتماعی، ش ۲۸، صص ۷۹-۱۰۸.
۱۲. صارمی، محمدرضا و سنایی، اردشیر (۱۳۹۷). جایگاه سیاست‌گذاری‌های اقتصادی در ثبات سیاسی ترکیه پس از ۲۰۰۲. فصلنامه روابط بین‌الملل. دوره ۱۱، شماره ۴۲، صص ۱۵۵-۱۳۳.
۱۳. صدیق‌سروستانی، رحمت‌الله (۱۳۸۳). آسیب‌شناسی اجتماعی. تهران: انتشارات آن.

۱۴. ضرابی، اصغر؛ شرفی، زکیه و زنگنه، مهدی (۱۳۹۱). سنجش عوامل مؤثر بر احساس امنیت شهروندان شهر مشهد. فصلنامه پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال اول، شماره ۲، صص ۱۰۵-۱۲۳.
۱۵. عباسی‌نژاد، حسین و رفیعی‌امام، علینقی (۱۳۸۵). ارزیابی شاخص توسعه انسانی در مناطق روستایی ایران. مجله تحقیقات اقتصادی، ش ۷۲، صص ۳۱-۵۴.
۱۶. فیض‌زاده، علی (۱۳۸۲). بررسی مقایسه‌ای شاخص‌های توسعه انسانی ایران و کشورهای همسایه. فصلنامه رفاه اجتماعی، سال ۲، شماره ۹، صص ۱۳-۲۵.
۱۷. کاهه، احمد (۱۳۸۴). مجموعه مقالات همایش امنیت اجتماعی (جلد اول)، تهران: انتشارات گلپونه.
۱۸. گیدنز، آنتونی (۱۳۷۹). جهان رها شده: گفتارهایی درباره یکپارچگی جهانی. ترجمه علی‌اصغر سعیدی و یوسف حاجی عبدالوهاب، چاپ اول، انتشارات علم و ادب.
۱۹. گیدنز، آنتونی (۱۳۷۷). پیامدهای مدرنیته. ترجمه محسن ثلاثی، تهران: نشر مرکز.
۲۰. مختاری، مریم؛ میرفردی، اصغر؛ بلالی، اسماعیل و حسینی‌اخگری، سیدمعصومه (۱۳۹۱). بررسی عوامل اجتماعی و فرهنگی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی در شهر یاسوج. فصلنامه پژوهش‌های راهبردی امنیت و نظم اجتماعی، سال اول، شماره ۲، صص ۲۱-۴۰.
۲۱. موسوی‌خامنه، مرضیه؛ ودادهیر، ابوعلی و برزگر، نسرین (۱۳۸۹). توسعه انسانی مبتنی بر جنسیت و آموزش زنان (نتایج مطالعه‌ای بین‌کشوری)، زن در توسعه و سیاست (پژوهش زنان)، دوره ۸، شماره ۴، صص ۵۱-۷۳.
۲۲. نبوی، سید عبدالحسن؛ حسین‌زاده، علی حسین و حسینی، سیده‌هاجر (۱۳۸۷). بررسی تأثیر پایگاه اجتماعی-اقتصادی و هویت قومی بر اساس امنیت اجتماعی، فصلنامه دانش انتظامی، سال ۱۰، شماره ۹، صص ۹-۳۶.
۲۳. نبوی، سید عبدالحسن؛ حسین‌زاده، علی حسین و حسینی، سیده‌هاجر (۱۳۸۹). بررسی عوامل اجتماعی و اقتصادی مؤثر بر احساس امنیت اجتماعی، فصلنامه جامعه‌شناسی کاربردی. سال ۲۱، شماره پیاپی ۴۰، شماره ۴، زمستان، صص ۷۳-۹۶.

۲۴. نجفی مهدی و مهدی زاده، اکبر (۱۳۹۶). بررسی مسایل اجتماعی - امنیتی و مرزی ایران و ترکیه. **مطالعات جامعه‌شناسی**. دوره ۹، شماره ۳۶. صص ۸۱-۶۵.
۲۵. احمدی، محمد و کلدی، علیرضا (۱۳۹۱). بررسی احساس امنیت اجتماعی زنان در شهر سنندج و عوامل اجتماعی مؤثر بر آن، **فصلنامه علمی - پژوهشی زن و جامعه**، سال ۳، شماره ۴، صص ۱-۲۰.
۲۶. تاجران، عزیزالله و کلای، حسن (۱۳۸۸). بررسی تأثیر عملکرد پلیس بر احساس امنیت شهروندان تهرانی. **فصلنامه مطالعات مدیریت انتظامی**، دانشگاه علوم انتظامی، شماره ۴.
۲۷. ستوده، هدایت‌الله (۱۳۸۴). **مقدمه‌ای بر آسیب‌شناسی اجتماعی**. تهران: انتشارات آوای نور.
۲۸. شیخی، محمدتقی (۱۳۸۷). **جامعه‌شناسی شهری و آسیب‌شناسی شهروندی**. انتشارات حریر، تهران.
۲۹. صدیق‌سروستانی، رحمت‌الله (۱۳۸۵). **امنیت اجتماعی، شهرنشینی و بوم‌شناسی هراس**. مجموعه مقالات همایش بررسی نقش روان‌شناسی و مشاوره و مددکاری اجتماعی در تأمین و توسعه امنیت روانی اجتماعی، جلد اول، تهران: معاونت اجتماعی نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران.
۳۰. عباسی ورکی، الهام (۱۳۸۷). **شناسایی و تحلیل فضایی کانون‌های جرم خیز شهر قزوین با استفاده از سامانه اطلاعات جغرافیایی GIS نمونه موردی بزه قاچاق و سوءمصرف مواد مخدر در شهر قزوین**. پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه زنجان.
۳۱. عنایت، حلیمه؛ موحد، مجید و حیدری، الهام (۱۳۹۱). مطالعه رابطه اعتماد اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی در میان جوانان ۱۵-۲۹ سال ساکن شهر شیراز و یاسوج. **فصلنامه جامعه‌شناسی کاربردی**، سال ۲۳، شماره اول.
۳۲. کمالی، عادل (۱۳۸۴). **مقدمه‌ای بر جامعه‌شناسی نابرابری‌های اجتماعی**. تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها.
۳۳. کلانتری، محسن؛ قهرمانی، علی‌اکبر؛ خسروی، یونس و جباری، کاظم (۱۳۸۸). مدیریت و تحلیل داده‌های بزهکاری در بخش مرکزی شهر تهران با استفاده از تکنیک‌های درونیابی و سامانه اطلاعات جغرافیایی، **فصلنامه مطالعات مدیریت انتظامی**، سال ۴، صص ۴۸۲-۵۰۴.

۳۴. محمودلی، مجید (۱۳۹۸). مدیریت و نظارت بر بهره‌وری سازمانی. جزوه آموزشی، معاونت طرح و برنامه و بودجه ف.ا. تهران بزرگ.
۳۵. مساواتی آذر، مجید (۱۳۷۲). دیدگاه‌های جامعه‌شناسی درباره تغییرات اجتماعی. تهران: سازمان چاپ هادی.
۳۶. نوروزی، فیض‌الله و فولادی سپهر، سارا (۱۳۸۸). بررسی احساس امنیت اجتماعی زنان ۱۵-۲۹ ساله شهر تهران و عوامل موثر بر آن. فصلنامه راهبرد، سال ۱۸، شماره ۵۳، صص ۱۲۹-۱۵۹.
۳۷. نویدینا، منیژه (۱۳۸۲). درآمدی بر امنیت اجتماعی. فصلنامه مطالعات راهبردی، سال ۶، شماره ۱۹، صص ۵۵-۷۶.
۳۸. نویدینا، منیژه (۱۳۸۵). تأملی نظری در امنیت اجتماعی؛ با تأکید بر گونه‌های امنیت. فصلنامه مطالعات راهبردی. سال ۹، شماره ۱، بهار.
۳۹. نویدینا، منیژه (۱۳۸۸). امنیت اجتماعی. چاپ اول، تهران: انتشارات پژوهشکده مطالعات راهبردی.
۴۰. نیازی، محسن؛ شقایب‌مقدم، الهام و شادفر، یاسمن (۱۳۹۰). بررسی رابطه بین میزان سرمایه اجتماعی و احساس امنیت اجتماعی در بین زنان مناطق شمال (۱ و ۲) و جنوب شهر (۱۹ و ۲۰) تهران. فصلنامه جامعه‌شناسی مطالعات جوانان، سال ۲، شماره ۳، صص ۱۳۱-۱۶۰.
۴۱. هادی‌زاده، مریم (۱۳۸۲). حاشیه‌نشینی و راهکارهای ساماندهی آن. مشهد: شهرداری مشهد.
۴۲. هزار جریبی، جعفر و حامد، محبوبه (۱۳۹۱). رابطه اعتماد اجتماعی و احساس امنیت در میان شهروندان تهرانی. فصلنامه برنامه‌ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، شماره ۱۲، صص ۳۱-۵۷.
۴۴. هزار جریبی، جعفر (۱۳۹۰). احساس امنیت اجتماعی از منظر توسعه گردشگری، مجله علمی پژوهشی جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی، دانشگاه اصفهان، سال ۲۰، شماره ۲، تابستان، صص ۱۲۱-۱۴۳.
۴۵. هس، کارنام و میلر، لیندا س (۱۳۸۲). پلیس در اجتماع، راهبردهایی برای قرن بیست و یکم، جلد اول، ترجمه محمدرضا کلهر، دانشگاه علوم انتظامی امین، معاونت پژوهشی، اداره چاپ و نشر.

46. Ando, Shio (2009), "The Impact of Defense Expenditure on Economic Growth: Panel Data Analysis Based on the Feder Model", **The International Journal of Economic Policy Studies**, Vol. 4 Article 8, pp 141-154.

47. Dunne, P., R. Smith and D. Willenbockel (2005), "Models of Military Expenditure and Growth: A Critical Review", *Defense and Peace Economics*, 16(6), pp. 449-461.
48. Fischer, C. S. (2014). *To dwell among friends*. Chicago, CH: University of Chicago Press.
49. HDR. (2004) Human Development Report, Available at:<http://hdr.undp.org/reports/global/2004/> (15May 2005)
50. HDR. (2005) Human Development Report, Available at: <http://hdr.undp.org/reports/global/2005/> (20March 2013)
51. HDR. (2011) Human Development Report, Available at: <http://hdr.undp.org/reports/global/2011/> (20 March 2013)
52. Human Development Report. (1994) UNDP, New York oxford, university Press.
53. Jackson, J and Gray, E (2007), "Functional Fear: Adaptational Features of Worry about Crime", London School of Economics, Working Paper.
54. Jackson, Jonathan (2006) ,Introducing Fear of Crime to Risk Research." *Risk Analysis*.Vol. 26, No.1, Pp.253- 64.
55. Jackson, Jonathan (2015) ,Introducing Fear of Crime to Risk Research.» *Risk Analysis*. Vol. 26, No.1, Pp.253 -64.
56. Jalava, Jane(2014), *From norms to trust: The Luthmannian Connevtion between Trust and system*, University of Helsinki, sage publication, London.
57. Khogali, Mustafa Mohamed, (2001), *Nomads and Their Sedentarization in Sudan*. Khartum: University of Khartum, Department of Geography.
58. Lindstrom, Martin; Merlo, Joan & Ostergren, Per-Olof, (2003). "Social capital and sense of insecurity in the Neighbour: a population-based multilevel analysis in Malmo, Sweden". *Social science & medicine*, Vol 5,p 1111-1120
59. Lubuva,M, Mtani,J(2004) *Urban space and security: A case of Dar es salaam, Safty audits for women*,Tansania university report.
60. Mcleod, S. (2014). *Maslow's Hierarchy of Needs*. Available at, -<http://www.simplypsychology.org/maslow.html>.
61. Midgley,J,Tang,K(2008) *Social security:The economy and development*, Palgrave Macmillan Publication
62. Moller, B. (2000) *National, Societal and Human Security Discussion – case study of the Israel Palestine conflict*, Clemente, F & Kleiman, M. B. (1997). *Fear of crime in the United States: A multivariate analysis*, Pennsylvania state university.
63. Moller, B. (2014). *National, Societal & Human Security Discussion; Case study of the Israel – Palstine Conflict*. Centre for European Policy Studies, Brussels, 277 -288.
64. Nor th, D. C. (1995). *The new institutional economics and third world development*. In J. Harriss, J. Hunter & C. M. Lewis (Eds.). *The New Institutional Economics and Third World Development*. Routledge. Pp 17-2 5
65. Saroukhani, B. (2011). *An Introduction to the Encyclopedia of Social Sciences*. Vol. II, Tehran: Kayhan.